

DK - DIALOG

Cena 3,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

K PORUŠE IMUNITY

"V normální společnosti mají instituce vytvořené pro její ochranu obdobný význam jako imunitní systém organismu. Imunitní systém této společnosti je zjevně porušen. Uvažují-li o prognóze, mám strach. A je-li snad ještě nějaká naděje, je paradoxně v tom, že strachu přibývá," napsal Jiří Franěk. (Porucha imunity, Literární noviny 5, č.11, 17.3.1994, s.2).

Článek je uvedený příběhem, zdánlivě okrajovým: příhodou z Plzně, při níž dvě ženy a malé dítě napadla smečka rozzuřených psů a spasil je jen útek do ledové vody. Vinu majitelky psů kvalifikoval vyšetřovatel jako přestupek. Autor uvádí další příklady bezohlednosti, zamýšlí se nad hodnotovým systémem, klade otázku, proč tato společnost tak málo přeje slušnosti a slušným. Reakcí veřejnosti na tento stav je volání po tvrdších zákonech, po přísnějších trestech. Represe bez prevence ale nikdy nebyla účinná.

O pár stránek dále čteme úvahu týkající se něčeho jiného: tolerance, respektu k odlišnosti cizích kultur, byť by přinášely i cizí, nepřijatelné projevy, jakým je například vyslovení rozsudku smrti nad spisovatelem (V. Jamek: Z deníku spisovatele, tamtéž, s.14). V. Jamek upozornil na jeden rys, který je dost markantní: To, co máme podle některých názorů ve jménu respektování odlišností tolerovat, jsou "kultury agresivní, které se respektováním naší vlastní kultury nijak nezátěžují. Kultury, které by se s námi dobře snesly, naopak většinou ve jménu pragmatismu bezohledně ohrožujeme sami."

Nepokouším se sčítat jablka a hrušky, ale připadá mi, že se oba autoři dotkli zásadního problému - tolerance a jejích hranic. Jsme svědky jevu, který se plíživě rozprostraňuje: naše zažité představy o slušnosti atakuje mnohem agresivnější, a proto vítězí, proud bezohledných. Vyložili si přechod od direktivního, v podstatě policejního státu k demokracii jako otevření stavidel svobodě bez hranic, svobodě, ztotožněné s právem silnějšího. Křičí při každé možné příležitosti o lidských právech, aniž se jim důrazně připomene, že k právům vždy neoddělitelně patří také povinnosti. Že tolerance musí mít meze i ve vztahu k odlišným kul-

turám, protože ani my jsme nežili celé generace v kulturním a citově zvláštním vzduchoprázdnu. Skutečnost, že se tato agresivita nesluvných projevuje nejsilněji ve vztahu ke slabším a slabým jedincům, k lidem bezmocným, je jen přirozeným odrazem selhání pomyslného imunitního systému celého organismu společnosti. Nejen selhání represivních opatření, ale též selhání všech, kteří k tomu háním represivních opatření, ale též selhání všech, kteří k tomu pasivně přihlížejí. Z této zdánlivě dočasnosti se postupně stává větrná dočasná "normálnost". Té se buď přizpůsobíme, tudíž se znormujeme a dál bude narůstat strach z vyhlídek na další vývoj, anebo se proti ní vzbouříme. S chladnou rozvahou, ještě dřív, než toho narůstajícího strachu využijí zastánci "tvrdé ruky", která konečně zjedná pořádek. Ještě stále je naděje, že není pozdě. Někdy v zorném úhlu je nakažlivá. Troufalost a drzost neslušných roste přímou úměrností tomu, jak nedostatečně se jí čelí. Zákonem bychom měli, konstatuje pan Franěk (byť připouští, že všelijak vyzáplamované, narychlo doplňované vyhláškami nic nefešičímí), jen je dodržovat.

V celé dosavadní kultuře tohoto národa není zakódovaný bezohledný přístup ke slabším, trpícím něčí agresí. Nepřijali jsme, a pevně doufám, že ani nepřijmeme, bezohlednou honbu za zlatým teletem, každý z nás sobecky uzavřený do mikrosvěta vlastních zájmů. A to přesto, že na nás tvrdě útočí konsum doslova ze všech stran, že pro pojem "sociální citění" mnozí mají nejvyšší útrpný úsměv. Učíme se rychle, ale dosud jsme nepřijali životní styl "překročit toho, kdo ti leží v cestě, nezdržuj se, čas jsou peníze". Je nejvyšší čas návratu k solidárnímu, koho fanaticí fundamentalismu odsoudili k smrti. Stejně tak by nám nemělo dopřít klidný spánek, jestliže babičku od vedle se kdosi pokouší násilím vypudit z bytu a dělá jí ze zbytku života peklo. Musí skutečně celý dům trpět snášením fádění nájemníků s odlišným "životním stylem", rušících noční klid, tolerovat jejich vandalství? Nebo si budeme s obavami před matou raději kupovat ucpávky do uší a odstraňovat napáchané škody, znovu, do nekonečna, včetně oněch exkrementů, vylévaných před práh?

Ne, ve strachu není naděje, ani kdyby se postupně zmocnil všech slušných obyvatel. Naděje je v tom, že svou kulturu nedovolíme převálcovat trhem a budeme kulturní i ve vztahu k bližším, ať to zní jakkoliv pateticky. V našem nejbližším okolí to skutečně leží v našich rukou.

Alena Šubrtová

KOMU PŘEDNOST?

Už před návštěvou prezidenta Clintona u nás jsem otevřeně říkal, že nevím, zda z ní mám radost nebo starost. Ještě než to kdosi vyslovil v rádiu, jsem to označoval za Jaltu. Ne snad v tom docela negativním smyslu, ale jako rozdělení Evropy. Jsem přesvědčen, že ekonomicky půjdeme rychle nahoru, protože naše poloha bude lákat investice. Není ovšem každá investice přínosem. Velký výběr ale nemáme, možná, že nemáme žádný, že musíme jen hledat, jak se s tím vyrovnat.

Přestože nikoho ve vedení našeho státu nezbožňuji a mám ke každému z nich určité výhrady, přece jen je považuji za lidi na

svém místě. Ostatně, lepší zřejmě zatím nemáme.

Situace by asi byla zcela jiná, kdyby zdátalo Československo celé. Pak bychom jistě postupovali spolu z ostatními z Visegrádu, ale takto jsme vysunuti z řady a vystaveni soustředěnému útku německého kapitálu. Je tedy dobře, když pánové Klaus a Dlouhý zafizují, aby se ti dva kapitáloví konkurenti zde setkali. Podle mého prvního hodnocení Němci v tomto kole prohráli.

Jsem zase středem zájmu kapitálu a opravdu nevím, kterému bych dal přednost, zda německému nebo americkému. Bismarck kdysi říkal, že "máš-li dva protivníky, spoj se s tím vzdálenějším proti tomu bližšímu"; tedy spojit se raději s Amerikou proti Němcům? Jiný rozum mi zase říká, že Amerika je příliš liberální, bezcenná a bezohledná, především k sociálně slabým. Tam i naléhavá lékařská pomoc je především záležitostí peněz. My bohužel neznáme americké chudé, protože ti sem nepřijedou. Když mají přítok výnosů celé světové ekonomiky, mohou tam mít blahobyt. K Německu mám svůj postoj, protože jsem prožil léta hrůzy světové války, ale musím být v úvahu, že nynější Německo je docela jiné, že většina Němců je si vědoma určité odpovědnosti i současné generace za to, co se stalo před 60 lety, a že otázka vojenských zásahů už minula.

Německo vybudovalo asi větší ekonomický zázrak než Amerika a vybudovalo jej v sociální dimenzi. Po tisíc let jsme sousedy Němců a máme mnoho společného. Jsou nám tedy bližší.

Bude proto asi lépe, jestliže sem přijdou oba vlivy. Bude ale na nás, jak rozumně toho využijeme. Jen abychom neobětovali "chleba s máslem" naší kulturu, jazyk, a tím i národ. Jak je vidět, je dost těch, kdo jsou ochotni to udělat.

Jiří Laube

ZEMĚL BÁŠNÍK A DEMOKRAT - KAREL KRYL

Zpráva o jeho úmrtí 3.3.1994 se bolestně dotkla všech, kteří ho měli rádi. 12. dubna tohoto roku by mu bylo 50 let. I za tak krátký život, z něhož polovinu prožil v exilu, stačil darovat tolik, že nemůžeme být dost vděční. Požádal o zaslání materiálů našeho klubu. Přes skepsi a nechuť k "zaujímání postojů, místo abychom stáli" uvěřil ve smysl naší drobné práce: pro mne zůstane členem čestným, i když přihlížku zaslat nestihl. Nepůsobilo mu žádnou rozkoš či nutkání hledat vady na kráse demokracie, která je zatím spíš "demokraturou"; nebyl ani programový nespokojenec, ani zatrpklý člověk. Trápil se v tom "příliš hlasitým, hrabivým očistcím", v němž "na mohyle něhy mráz uhrabává sněhy zim, které přešly..."; upřímně si přál, aby k sobě našli cestu "normální lidi", pomáhali si, soucítili. "Prosím vás, podívejte se kolem sebe, jestli někomu není ještě hůř než vám," obrátil se k publiku v jednom z nezapomenutelných večerů u pražské Redutě. V době, kdy už sám byl na pokraji duševních a fyzických sil. Statečný, čistý a nesmírně milý člověk - Kryl.

A.Š.

INFORMACE

Demokratický klub a Národní muzeum v Praze pořádají přednášku PhDr. Thomase Weisera, historika z univerzity v Kolíně n. Rýnem, na téma "Dva pokusy o demokracii v Němecu-

ku", dne 27. dubna 1994 od 17 hodin v zasedací síni Národního muzea, Václavské nám. 1700 (přízemí vlevo od hlavního vchodu). Přednáška bude přednesena v češtině, vzhledem k aktuálnosti tématu očekáváme hojnou účast.

* * *

Pravidelné měsíční setkání Dk ve čtvrtek 14. dubna se věnovalo otázce voleb do Senátu České republiky. Po úvodním slovu kolegy Srbeného se rozproudila bohatá diskuse, která vyústila v tyto závěry:

1. Senát, jehož existence je zakotvena v Ústavě ČR, je třeba zvolit, neboť jde o důležitou pojistku, potřebnou pro fungování nejvyšších orgánů státu.
2. Volby do Senátu by měly proběhnout v 81 jednomandátových obvodech, a to dvoukolovým způsobem.

Příští setkání se bude konat na Právnické fakultě UK dne 12. května v 17 hod. Téma bude zvoleno podle aktuální situace.

OBSAH PRVNÍHO ROČNÍKU DK-DIALOGU

- č.1. Které OF nesmí zaniknout? (Stanovisko Dk č.3/1990)
- č.2. Co dnes především. (Ze stanoviska Dk č. 1/1990)
Jan Friedlaender: Jaký volební zákon?
Josef Janoušek: K úloze tisku v demokracii
- č.3. Připomínky Demokratického klubu k návrhu ústavního zákona o občanských právech (Ke stanovisku Dk č.2/1990)
O potřebě občanské aktivity (-jkk-)
- č.4. Návrh stanoviska Dk č.4/1991 "K listině základních práv a svobod"
Eduard Pachmann: OF, Dk a skauting
- č.5. Zdeněk Pavlík: Úvaha časová a nadčasová
Josef Srbený: Všichni poctiví a soudní lidé
František Filaun: Lze být tolerantní
- č.6. Vít Štěpánek: Ad...Úvaha časová a nadčasová
Alex Wynnyczuk: Z dopisu z New Yorku
Miroslav Kacl: K ústavnímu zákonu o lidských právech
- č.7. Jan Srnec: Psychologický rozměr demokratismu
Karel Vaněček: Federace nebo konfederace?
Poznámka k dopisu Miroslava Kacla v č.6 (Sý)
- č.8. Josef Srbený: Systém poměrného zastoupení a systém většinový (1)
- č.9. Josef Srbený: Systém poměrného zastoupení a systém většinový (2)
Václav Frei: Zločiny a omyly
- č.10. Josef Srbený: K diskusi v Dk o volebním systému

Vydavatel: Demokratický klub, pošt. přihrádka 663, 111 21 Praha 1
Odp. redaktor: Josef Janoušek, Domažlická 4, 130 00 Praha 3
Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj.
NP 2471/93 ze dne 20.12.1993
Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759